

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2011. február

XXIX. évfolyam, 1. szám

Kedves Tagtársaink!

2011 elején mindenekelőtt boldog új évet kívánunk minden városvédőnek! Az új év új programokat és feladatokat is hoz. Idén több olyan rendszeres programmal is bővítjük tevékenységünket, amelyek Budapest értékeinek közös megőrzésére, a problémákra és a civilek teendőire hívják fel a figyelmet. Hamarosan elérhető lesz a világhálón a „Mi Budapestünk” adatbázis, amelyben Budapest épületeinek történetét és mai állapotát házanként lehet megtalálni – egyelőre csak néhányat, de idővel szeretnénk, ha minden egyes budapesti ház fölkerülne ide. A honlapunkról tavasz elejétől elérhetik, sőt Önök is gyarapíthatják ezt a kivételes gyűjteményt. Márciustól „Városvédő Esték” címmel beszélgetés-sorozatot tervezünk egy-egy kerület aktuális problémáiról, ami havonta más kérdést dolgoz föl. Áprilisi kiállításunkon Ybl Miklóstra emlékezünk, ebből az alkalomból keressük azokat az ügyes fotósokat, akik szívesen vállalják, hogy Ybl budapesti épületeiből egyet-egyet lefotóznak, hogy lássuk, hogyan gazdálkodtunk a Mester örökségével.

Götz Eszter

KEDVES TAGTÁRSAINK!

Jelen Értesítőnk mellett küldjük a **2011. évi tagdíj** befizetésére szolgáló csekket. Éves tagdíjunk – kortól függetlenül – **1000,- Ft.** Az ebből befolyó összeget az Értesítő nyomtatására és postázására fordítjuk, így akinek legalább három évnyi elmaradása van, annak sajnos nem fogjuk tudni küldeni a továbbiakban programfüzetünket (hátraléka kiegyenlítéséig). A tagdíj befizetésére természetesen személyesen is van mód, amennyiben ezt a megoldást választja, nyitva tartási időben várjuk Egyesületünk székhelyén.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik idei tagdíjukat már lerótták és őket kérjük, hogy a mellékelt csekket hagyják figyelmen kívül!

Egyúttal szeretnénk megkérni minden kedves tagtársunkat, hogy adójuk 1%-ának felajánlásakor tüntessék fel kedvezményezettként a Budapesti Városvédő Egyesületet és buzdítsák erre ismerőseiket is! Az 1%-ból eredő bevétel nagyban hozzájárul egyesületünk működéséhez és programjaink megvalósításához. Köszönjük!

BVE titkárság

KIÁLLÍTÁS A PODMANICZKY-TEREMBEN

2011. március 11-ig látogatható

Város az autón túl: Budapest-alternatívák

című kiállításunk a BVE Podmaniczky-termében

(Bp. V. Kossuth Lajos u. 14-16.).

H: 10-17:30, K-Cs: 10-16:30, P: 10-13 óráig

2011. évi előfizetés a BUDAPEST folyóiratra, 2010. évi áron!

Éves előfizetés (12 lapszám): 5.000,- Ft

Amennyiben Ön szeretne előfizetni a BUDAPEST folyóirat idei, XXXIV. évfolyamára, a következő lehetőségei vannak:

- bankján keresztül átutalja az előfizetési összeget a kiadó 10800021-40000001-82005002 számú bankszámlájára. Kérjük nevét és címét pontosan és olvashatóan tüntesse fel!
- Előfizetését regisztrálhatja a www.budapestfolyoirat.hu honlapon.
- Befizethet a lapban vagy az egyesületünk székhelyén megtalálható postai csekken.

Bármilyen kérdése, problémája esetén írhat vagy telefonálhat a kiadóba: Press Xpress Bt., 1037 Bp. Vörösvári út 119-121. Telefon: (1) 577-6364

PROGRAMAJÁNLÓ

KÁLMÁN ALAJOS VETÍTETTKÉPES ELŐADÁSA

Kálmán Alajos következő előadására előreláthatólag márciusban kerül sor.

KISS IMRE KÁROLY ZENÉS, VETÍTETTKÉPES ELŐADÁSAI:

2011. február 3-án, csütörtökön 17 órakor a Józsefvárosi Galériában (VIII. ker. József krt. 70.); valamint **2011. február 8-án, kedden 10:30 órakor** a Budavári Művelődési Házban (I. ker. Bem rakpart 6.):

Zenés utazások a Kárpát-medencében sorozat 1. előadása: Felvidék 1. (Kelet-Szlovákia)

Mindenkit szeretettel várunk, a belépés ingyenes!

A Józsefvárosi Galéria (VIII. József krt. 70.) programajánlója:

Zenés barangolás a világ legszebb tájain – diavetítéses előadássorozat:

Február 3-án, csütörtökön 15 órakor: *Határosak vagyunk önmagunkkal – a Kárpát-medence I. Kelet-Szlovákia múltja és jelene, magyar emlékek, természeti és építészeti értékek.* Előadó: Kiss Imre Károly tanár, idegenvezető

Budapesti mesék előadássorozat

Február 10-én, csütörtökön 15 órakor *Pestieknek Budáról – a negyedektől az egészig, a városrészek, kerületek kialakulása I.* Előadó: Saly Noémi irodalomtörténész

Képek Józsefváros történetéből – vetített képes előadássorozat

Február 17-én, csütörtökön 16 órakor *Templomok, templombelsőik tükrében, egy restaurátor szemével I.* Előadó: Martsa Piroska restaurátor, képzőművész, animátor

Zenés barangolás a világ legszebb tájain – diavetítéses előadássorozat:

Február 24-én, csütörtökön 15 órakor: *Kárpát-medence II. Közép-Szlovákia*
Előadó: Kiss Imre Károly tanár, idegenvezető

A Zuglói Helytörténeti Műhely (XIV. Uzsoki utca 57., tetőtér) programajánlója:

Híres Zuglóiak-Zuglói Hírességek

2011. február 11-én, pénteken 18 órakor vendégünk *Baranyi László* színművész. A beszélgetést *Rudas Attila* vezeti.

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ (XX. Baross u. 55.) programajánlója:

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ helytörténeti klubjában **2011. február 8-án, kedden 17 órakor** *Béládi Olívia: Pesterzsébeti kisiparosok, kiskereskedők állammal és állam nélkül* címmel tart előadást. A találkozó helye a Vízvári László Terem, Csili „B” épület, Budapest, XX., Baross u. 55.

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája (XX. Kossuth L. u. 39.) programajánlója:

2011. február 27-ig látogatható a dachau Művésztelep kortárs művészeinek kiállítása a Gaál Imre Galériában.

CSOPORTÜLÉSEK, PROGRAMOK***Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!***

Fotós csoport: minden hónap **első keddjén 16 órától**

Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16:30 -tól**

Közlekedési csoport: minden **szerdán 17 órától**

Várostörténeti csoport: csatlakozunk a frissen megalakult Lotz Károly Festészettörténeti Csoportjának első programjához, akik **2011. február 1-jén** koszorúzással egybekötött megemlékezést tartanak Csók István (Sáregres, 1865. február 13. – Budapest, 1961. február 1.) festőművész sírjánál. A részleteket a „Tagtársaink írják” rovatban találják.

A Várostörténeti csoport márciusban tartja majd következő összejövetelét.

Templomtörténeti csoport: következő összejövetelüket **március 23-án, szerdán 16:30 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: **2011. február 8-án, kedden 16 órakor** *Pesti László* tart előadást *A Városmajor és a Vérmező érdekességei* címmel egyesületünk Nagytárgyalójában.

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **2011. február 16-án, szerdán 16 órakor** tartják a BVE székhelyén.

Téma: Az Európai Unió elnöksége idején társadalmi szervezetek együttes rendezvényre készülnek. Különös aktualitást jelent az Unió önkéntességgel kapcsolatos munkaéve. E két megállapítás dinamikus egységére épülő konferencia előkészítését végzi a Csendvédelmi Bizottság. A rendezvény tervezett helye a Budai Vár, időpontja: május 27., péntek 14:30 óra és május 28., szombat 9:30 óra.

Zengő Örökség csoport: az Idegenvezetői Világnapon *Millisits Máté* művészettörténész, a csoport szakmai referensének előadása *Templomtoronyok rejtett titkai – harangok és toronyórák* címmel három budapesti templom zengő örökségét mutatja be:

- a 200 éves Deák téri evangélikus templom egykori harangjai, és tíz éves harangjátéka
- a Budavári Nagyboldogasszony templom (Mátyás templom) harangjai
- a Szent István-bazilika harangjai és toronyórája

Helyszín: FUGA Építészeti Központ, Budapest. V. Petőfi Sándor utca 5.

Időpont: **2011. február 27., vasárnap 14 óra**

Szónyi István Képzőművészeti Kör: minden **hétfőn 15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE Podmaniczky-termében, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: *Ferenczi Tiborné* festőművész, művészettörténész.

I. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket 2011 márciusában tartják majd.

II. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket **2011. február 17-én, csütörtökön 15 órakor** tartják az egyesület székhelyén.

III. kerületi városvédő csoport: a februári csoportülést Óbudán, a Textilmúzeumban tartják **február 17-én, csütörtökön 16:30 órakor**. Találkozás a múzeumban (III. ker. Lajos u. 136.)

- Terézvárosi csoport: 2011. február 9-én, szerdán 16:30 órakor** *Liszt emlékek a Terézvárosban* címmel képes-zenés-irodalmi összeállításra hív minden kedves érdeklődőt egyesületünk székhelyére: *Roszinszky Bella*.
- Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: 2011. március 3-án, csütörtökön 15:30 órakor** a Molnár C. Pál Múterem-múzeumot látogatjuk meg, ahol egyúttal megtekintjük a Búza Barna emlékkiállítást is. A tárlaton *Csillag Péter*, a festőművész unokája vezeti végig az érdeklődőket. A belépődíj 500,- Ft. Helyszín: XI. kerület, Ménesi út 65.
- Kőbányai csoport: legközelebbi összejövetelét 2011. február 17-én, csütörtökön 17 és 19 óra között** tartja a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény épületében (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b). Minden érdeklődőt szeretettel várunk a *Neves gyűjtők, értékes gyűjtemények* című felolvasásunkra. Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig.
- XII. kerületi csoport: legközelebbi összejövetelüket 2011. február 28-án, hétfőn 16 órakor** tartják egyesületünk Nagytárgyalójában.
- XIII. kerületi Városvédő Csoport: 2011. február 22-én, kedden 10 órakor** *Széchenyi világi* című kiállítást tekintjük meg a Nemzeti Múzeumban. Vezetik: *Seressné Döller Márta* és *Németh Marietta* helytörténészek. Találkozás az Angyalföldért Egyesület helyiségében (XIII. ker. Váci út 50.).
- Rákospalotai munkacsoport: 2011. február 16-án, szerdán 15 órakor** a Szent Korona Úti Általános Iskola ebédlőjében szerveznek kerekasztal megbeszélést a kerület tisztségviselőivel, az önkormányzat munkatársaival és a MÁV telepi közös képviselővel. A kerekasztal beszélgetés tematikáját a BVE honlapján olvashatják (www.varosvedo.hu). A MÁV Telep KHE évi rendes közgyűlését **2011. febr. 24-én, csütörtökön 16:30 órakor** tartja a Szent Korona úti Általános iskola ebédlőjében, ahová minden érdeklődőt szeretettel várunk.
- Pesterzsébeti Városvédő Csoport: 2011. március 1-jén, kedden 16 órától** tartja a legközelebbi találkozóját a pesterzsébeti Gaál Imre Galériában. Az éves beszámolót követően *Óváry Gábor* vetített képes előadását láthatjuk *A magyarság építészeti stílusa* címmel. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!
- Promontor-Tétény munkacsoport: 2011. február 21-én, hétfőn 17 órakor** tartjuk soron következő havi összejövetelünket a Klauzál Gábor Művelődési Házban. Az összejövetel keretében *Farsangi multságok Budafok-Tétényben az 1920-1930-as években* címmel *Bartos Mihály* tart előadást. A rendezvényre minden érdeklődőt szeretettel várunk!
- Soroksári Grassalkovich Kör: 2011. február 10-én és 24-én, csütörtökön 17 órakor** tartják következő összejöveteleiket a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).
- Aranytíz Helytörténeti Klub: 2011. február 24-én, csütörtökön 16 órakor** *A 120 éves Dobos-torta története* címmel tart vetítettképes előadást *Csapó Katalin* muzeológus Dobos C. Józsefről és Belváros cukrászatának történetéről. Bevezetőt mond *Vízy László* klubvezető. Az előadás helye: Aranytíz (V. ker. Arany J. u. 10.)
- Rákoshegyi Bartók Zeneház** (XVII. kerület, Budapest – Rákoshegy, Hunyadi u. 50.) Programjaik olvashatók a www.bartokzenehaz.hu honlapon!

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Bécsi utca – Zeppelin

Lezárult egy tanulságokkal teli szakasz a Bécsi utcai beruházási szándékban, ezért szeretném tájékoztatni Egyesületünk tagjait, városunkért tenni kész társaimat az eseményekről. Nyári „sajtókacsának” véltük a Zeppelint, mely rászállna a belvárosra, pontosabban Lipótvárosra. Ám nagyon is valós a tőke kíméletlen nyomulása Budapest belvárosának Világörökségként nyilvántartott részén.

A Bécsi u. 2-10. épületeinek lebontása után építendő 50,54 m magas „Új Városcsopont” – „Jövő Útja” épületkolosszus terve – sorozatos jogsértéssel és értékeink semmibe vételével, a beruházó öntelt nyilatkozataival – a szakma és a civilek összefogását eredményezte. Tavasszal a Főváros Közgyűlése ok és indok nélkül megszüntette a Bécsi u. 10. (Fischer-ház) helyi védettségét, nyilván hogy a bontást előkészítsék. Augusztus végén az V. kerületi építési hatóság 5 nap alatt kiadta a 2 elvi építési engedélyt. Példás egyetértéssel 3 civil szervezet fellebbezett, közöttük a mi egyesületünk. A másodfokú építési hatóság megváltoztatta az elsőfokú határozatot és meghatározta a beruházás korlátozott paramétereit. E szerint az épület legmagasabb pontja sem haladhatja meg a 30 m-t. Ezzel párhuzamosan, az ICOMOS és a Budapest Világörökségért Alapítvány keresete miatt, az elvi építési engedély is bírósági szakaszban van. Ez rávilágít azokra a további jogsértésekre, melyekre nem tért ki a másodfok (eljárási és védettségi ügyek).

A bontási engedélykérelmet a beruházó már kétszer adta be és mindkétszer visszavonta. Anélkül akar bontani a beruházó, hogy az épület pontos terve elkészült volna, pedig erre minden józan ész érv mellett a Tervtanács állásfoglalás is kötelezné. A Világörökség miatti területi védettséget, kialakult telekszerkezetet és beépítés jelleget figyelmen kívül hagyja.

A Világörökség elleni támadás még nem ért véget! Egyesületünknek fontos szerepe van abban, hogy a Főváros egységes építészeti arculatáért küzdjünk, s károsnak ítéljük, hogy kerületi önkormányzat döntsön az egész városra ható beruházásokban. Sürgető aktualitás a Szépművészeti Múzeum turisztikai beruházásával szemben a nemzeti emlékhely – Világörökség – műemlékek egységének megvédése a Hősök terén. Ebben is várjuk a városvédők segítségét!

dr. Buzna Margit – dr. Czétényi Piroska elnökségi tagok

Elkészült Óbuda-Békásmegyer Zöld Térképe

A III. kerületi Zöld Térkép, Budapesten elsőként, a BVE helyi csoportja, az Óbudai Városvédők kezdeményezésére készült el. A Zöld Térkép azokat a legfontosabb szolgáltatásokat gyűjti össze a kerületben, amelyek az itt élők felelős, környezetbarát és társadalomtudatos életvitelét szolgálják. Érdekes ilyen szemmel felfedezni a kerületet, mert közvetlen környezetükben is számos lehetőség van arra, hogy életmódunk minél kevésbé terhelje a környezetet. Óbuda-Békásmegyer Zöld Térképét az III. kerületi városvédők állították össze, együttműködve a Tudatos Vásárlók Egyesületével. A térkép megjelenését Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata és a Norvég Civil Támogatási Alap támogatta. A térkép az Óbuda újság decemberi számának mellékletként a kerület minden háztartásához eljutott, korlátozott számú példány az Egyesületben megtekinthető. Az Óbudai Városvédők felajánlják a többi helyi csoportnak, hogy a munka során szerzett tapasztalataik átadásával segítenek a többi budapesti kerület Zöld Térképének létrehozásában.

Megalakult festészettörténeti szakcsoportunk

A BVE Városhistória Csoportjának patronálásával új szakcsoport alakul, neve Budapesti Városvédő Egyesület **Lotz Károly Festészettörténeti Csoportja**. A csoport célja a főváros festészetéhez tartozó értékek kutatása, szakszerű bemutatása előadások és kiadványok formájában.

A Budapesti Városvédő Egyesület Lotz Károly Festészettörténeti Csoportja **2011. február 1-jén, kedden 13 órakor** koszorúzással egybekötött megemlékezést tart Csók István (Sáregres, 1865. február 13. – Budapest, 1961. február 1.) festőművész sírjánál. A sír a Fiumei úti Sírkertben a 35-1-74. számú parcellában található. Emlékbeszédet mond: *Millisits Máté* művészettörténész. Találkozás: a Fiumei úti temető bejáratánál 2011. február 1-jén, kedden 12:50 órakor

A Környezetvédelmi Csoport hírei

Tájékoztatjuk a kerületi és a szakcsoportokat a civil műhelyek létrejöttéről, ezután ezekhez fórumokhoz is lehet fordulni a megoldásra váró problémákkal. „Budapest Főváros Közgyűlésének 61/2008. (XI.21.) számú a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek kapcsolatrendszerének egyes kérdéseiről, pályázati rendszeréről” szóló önkormányzati rendelete (Civil Rendelet) nyomán Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala szakmai műhelyek felállítását kezdeményezte az alábbi területeken: idősügyi, fogyatékos-ügyi, drogügyi, hajléktalanügyi, szociális, egészségügyi, környezetvédelmi, városfejlesztési, városüzemeltetési, oktatási, kulturális és sport. A környezetvédelmi szakmai műhelynek a Budapesti Városvédő Egyesület Környezetvédelmi Csoportja is tagja, és nem kis büszkeséggel tudatjuk, hogy a Civil Műhely jelenlegi elnöke egyik csoporttársunk: Arlett Annamária. A civil műhelyek célja szakmai, ágazati kérdések, problémák megvitatása, valamint a közösen elfogadott álláspontok megjelenítése a Fővárosi Önkormányzat döntéseiben. Idézet a Fővárosi Önkormányzat Civil Nyilatkozatából:

„Budapest Főváros Közgyűlése – abban a meggyőződésében, hogy a civil szervezetek hatékonyan tudják képviselni a fővárosi polgárok csoportjainak sokszínű, sokszor egymásnak ellentmondó érdekeit – kinyilvánítja, hogy a fővárosi civil szervezetekkel való együttműködését kiszámítható és intézményes alapokra helyezi, az eddiginél szervezettebbé, rendszeresebbé teszi, szélesíti. A civil szervezetekben megnyilvánuló lakossági aktivitás, társadalmi szolidaritás, az önkéntes munkát végző emberek tudása, tapasztalata, lokálpatrióta elkötelezettsége és felelősségérzete nélkülözhetetlen Budapest életében. A fővárosi – és kerületi – önkormányzati képviselők, tisztségviselők és testületek a helyi közhatalom megtestesítői, de nem kizárólagos letéteményesei. A választott önkormányzati testületek és döntéshozók a civil szervezetekkel való együttműködésben több információ birtokában, nagyobb társadalmi egyetértést élvezve tudják meghozni a fővárosi polgárok érdekeit szolgáló döntéseket, ellenőrizni a döntések végrehajtását, és lemérni azok hatását, lehetőséget adva a közvetlen demokrácia érvényesülésének, biztosítva az önkormányzat(ok) működésének fokozottabb társadalmi ellenőrzését. A Fővárosi Önkormányzat számít arra, hogy az együttműködés szilárd alapokra helyezésével saját önkormányzati feladatellátásának, működésének hatékonyságát is javítani tudja.

A Fővárosi Önkormányzat

– részvételi jogokat biztosít a civil szervezetek számára döntéseinek előkészítésében. Lehetőséget teremt a fővárosi polgárok érdekeit segítő, életminőségét javító, és mások érdekeit nem sértő civil kezdeményezések megjelenésére a főváros jogalkotási terveiben és döntéseiben. Nyitott tájékozási lehetőséget biztosít, és tájékoztatási kötelezettséget vállal annak érdekében, hogy már a tervezetek előkészítésének szakaszában, a szabályalkotás minél korábbi fázisaiban mérlegelhető szempontként megjelenhessen a szabályozásban érintett civil vélemény. A közgyűlés és a bizottsági ülések előkészítése során intézményes lehetőséget biztosít a tárgyalat napirendekhez kötődő civil javaslatoknak a képviselőkhez történő eljuttatására;

– az önkormányzati közfeladatok ellátásában szabályozott lehetőséget biztosít a civil közreműködésre. Az önkormányzati intézmények működésének fenntartói ellenőrzésében lehetőséget ad a szakmai szempontból érintett civil szervezetek közreműködésére;

– kötelezettséget vállal arra, hogy a kapcsolat és az együttműködés egyetlen formájában sem avatkozik bele a szervezetek belső életébe; tiszteletben tarja a civil szerveződések önállóságát, autonómiáját, elvárva, hogy a szervezetek az együttműködés keretében a fővárosi lakói, polgárai érdekében tevékenykedjenek;

– a civil szervezettel való együttműködés kereteinek és formáinak kialakításában, a támogatási lehetőségek megteremtésében összhangra, egységes megítélésre törekszik a fővárosi kerületek és a környező települések önkormányzataival és Pest megye Közgyűlésével."

Örömmel üdvözljük a civil műhelyekben részt vállaló tagokat és reméljük, hogy mindez a gyakorlatban is működni fog!

Előzetes a Környezetvédelmi csoport 2011. évi programjaiból:

A Környezetvédelmi csoport ebben az évben négy szakmai tanulmányutat tervez:

1./ Látogatás Ráckeve-re: a tavaly átadott Hajómalom megtekintése, valamint találkozó a Ráckevei Kis-Duna Natúrpark Egyesülettel. Tervezett időpont: május

2./ Látogatás az esztergomi Vízügyi Múzeumba. Tervezett időpont: június

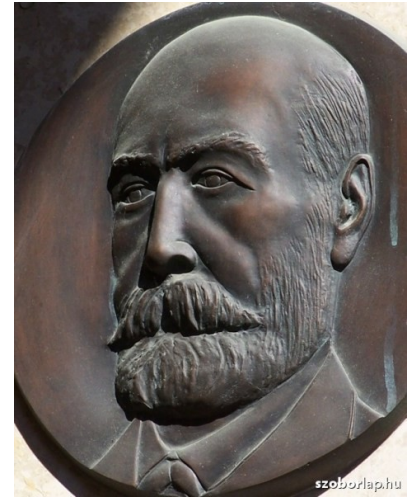
3./ Látogatás a Soroksári Botanikus Kertbe. Tervezett időpont: szeptember

4./ Hajógyári (Óbudai) sziget növényvilágának megismerése. Tervezett időpont: október

A kirándulások és a jelentkezési határidők pontos dátuma az *Értesítő*-ben, ill. az Egyesület honlapján lesznek olvashatók.

Jeles évfordulók

100 éve hunyt el Gregersen Gudbrand ács- és építőmester (1824. ápr. 17., Modum Strand, Norvégia – 1910. dec. 24. Szob). Az érettségi letétele után, 18 évesen kitanulta az ácsmesterséget és európai tanulmányútra indult. Koppenhága, Lipcse, Drezda, Prága, Bécs városaiban bővítette szakismereteit. Így jutott el 1847-ben Pest-Budára. 1848-ban magyar honvéd utászként szolgált, ezért később Itáliában bujdosnia kellett. 1850-ben újra visszatért, és a pest-pozsonyi vasútvonalnál dolgozott, ahol jó szakemberként igen megbecsülték. Szobon kis birtokot vásárolt, házat épített, és itt létesítette első faáru gyárát. Felesége az esztergomi mészáros leánya, Sümegh Lujza (1836-1906) volt. 19 gyermekükből 12 élte meg a felnőtt kort (6 fiú és 6 lány). Már ekkor kapcsolatba került Lutzenbacher Pál hajóépítővel és építési vállalkozóval. 1865-ben pesti fűrész- és fatelepet vásárolt. Saját cégét fiaival társulva 1888-ban jegyeztette be. A ferencvárosi Két nyúl utcában (ma Lónyai u. 29. szám) 1875-ben Bergh Károllyal lakást, irodát, és üzemet építtetett. A neoreneszánsz műemlék épület gyönyörű lépcsőházával, Lotz Károly freskójával díszített faburkolatú dísztermével ma is áll. (A Két nyúl utca ekkor már néhány évtizede a korai iparosodás kibontakozó helyszíne volt, 1844-től 1851-ig itt működött a kor másik kiemelkedő iparosának, Schlick Ignácnak a vasöntödéje is.)

Részt vett az éppen 150 évvel ezelőtt, 1861-ben megnyílt Buda-Nagykanizsa vasútvonal és a hozzá tartozó műtárgyak felépítésében. A Kis-Gellért-hegy alatti 361 m hosszú alagút és a budai indóház (a Déli pályaudvar elődje) is az ő tervezése. Alvállalkozó volt a Nyugati és Keleti pályaudvar munkálataiban (cölöpalapozás). Épületács-munkákkal is foglalkozott a Népszínház, az Országház, a Szépművészeti Múzeum, a Mátyás-templom és más közintézmények építkezéseiben. Ez állványozásból, belső dísztermek faburkolatának készítéséből és sokféle asztalos munkából állott. 1868-ban a pesti Duna parton (Akadémia u.) felállította az akkoriban híres, Ernst Renz nevű, kétezer fő befogadására alkalmas cirkusz pavilonját. Az 1885-ös Országos Parkiállítási pavilonjainak egyharmadát és a kiegészítő épületeket készítette el. A Margit-híd és az Andrássy út (akkor Sugár út) útburkolatának fakockáit is legyártotta. A lerakását egy svéd vállalkozó Rüdgers Guidó végezte. Az Ulrich Keresztély tervezte, és a II. világháborúban sajnos elpusztult Elevátorház alapozási és ácsmunkáit Gregersen cége, az egyedi szerkezeti vasmunkákat pedig a Schlick Rt. végezte el. Alapozási munkáihoz gyakran Norvégiából hozatta a vörösfenyőt.

Az országban több száz kisebb és nagyobb hidat állított, többek között a Garamon, a Vágon, az Ipolyon. Ő építette a szolnoki vasúti hidat (1857). Ez volt az ország leghosszabb fahídja, amit 1889-ben szintén az ő vállalkozásában acélszerkezetűre cserélték. Az ő munkája a komáromi Erzsébet híd is (1892). A 1879-es szegedi nagy árvíz után kivette a részét a város újjáépítési és árvízvédelmi munkálataiból, a 15 km hosszú és 9,5 m magas védőgát építésében. A Tiszát átívelő vasúti híd alapozási munkái is az ő vállalkozása. Száz kisebb faházat adott át az árvízben mindenüket elvesztő lakosoknak.

A hazai vasúthálózat kiépítésénél főleg föld-, híd- és alagút-építési munkákkal igen fontos megbízásokat teljesített Erdélyben, a Máramarossziget–Körösmező vonalon és szerte az országban. A hadsereg számára barakkokat, tábori kórházakat, de templomokat is épített. A nagykanizsai, székesfehérvári, hatvani, püspökladányi pályaudvar fogadócsarnokait is megépítette. Cége készítette el a fiemei kikötő alapozását és fa dokkjait. Ez volt a világ legnagyobb, részben fából felépült kikötője. A munkálatokat 1895-ben kezdték és a kikötőt 100 éve, 1910-ben adták át. Megépítette a cattarói öböl partfalát.

1884-ben megkapta a királytól a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a szegedi önzetlen és gyors segítségnyújtásért. Saági előnévvel maga és utódai számára magyar nemességet kapott. Alapítója volt a Magyar Mérnök és Építész Egyletnek. Henrik Ibsen (1828-1906), a híres drámaíró pesti látogatásai során Gregersenéknél is vendégeskedett.

Gregersen Gudbrand ács- és építőmester a 19. század derekán, a vasútépítés fénykorának kibontakozásakor

érkezett a polgárosodás útjára lépő Magyarországra. Kimagasló szaktudásával, gyakorlatával és szervező képességével a kezdetektől nagyban hozzájárult a nemzet iparosodáshoz. Szakmájában, a faiparban a kor legnagyobb hazai és nemzetközileg elismert építési vállalkozója, amit fiai (Nils, Hugó, György, Ödön és Béla) vitték tovább. A Lónyai utcai központi gyáron kívül a ferencvárosi és a lipótvárosi Duna-parton több fateleppel és jól felszerelt asztalos üzemmel is rendelkeztek. Hívására a testvérei közül négyen is letelepedtek a gyorsan fejlődő Magyarországon.

Unokája G. Hugó építész és festőművész (1889-1975). A fővárosban 20 bérházat tervezett, a háború után pedig részt vett a helyreállítási munkákban (pl. a Gundel étterem újjáépítésében és a Divatcsarnok átalakításában). Gregersen Gudbrand síremléke a Fiumei temetőben van, számos családtagjával együtt. (J oldali falsírok 455.)

Összeállította: *dr. Horváth Péterné*

UTAZÁSI AJÁNLATOK

Neoline Utazási Iroda „Kalandozás” 1088 Budapest, Szentkirályi u. 5.

Eng.sz.: U-714/2006.

Tel.: 318-8064, fax: 317-1056

e-mail: kalandozas@t-online.hu

www.kalandozastravel.hu

2011. február

05.	Bál – Farsangi bál	3.400,-
12.	Téli örömök – Donovaly	5.990,-
19-20.	Wellness hétvége Egerben	19.900,-
19.	Bécs – Albertina – Egon Schiele portréi	5.290,-
23-27.	Karnevál Velencében – 2 éjszaka szállással	36.900,-
25-27.	Karnevál Velencében – nonstop	9.990,-

A BVE havonta megjelenő bulletinje

Telefon, fax: 321-1696

OTP 11705008-20092737-00000000

Adószám: 19729224-1-41

e-mail: budapesti@varosvedo.hu

honlap: www.varosvedo.hu

1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.

Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András

A kiadásért felelős: Götz Eszter